

Jól vizsgáztak avasutasszakma ifjú mesterei

Az elmúlt évben a MÁV szegedi igazgatóságának területén 180 fiatal nevezett be a Szakma ifjú mestere címért folytatott versenybe. A vizsgákon 174-en jelentek meg. Közülük 62-en nyerték el a megtisztelő cím különböző fokozatait és részesültek jutalomban. Tizenhatan az arany-, 25-en az ezüst- és 21-en a bronzfokozatot kapták. A kitüntetettek közül 24 szegedi.

Az igazgatósághoz tartozó szolgálati helyeken dolgozó fiatalok közül, akik részt vettek a versenyben, legjobb eredményt a szegediek érték el. Nemes vetélkedésük jó hatással volt az idősebb dolgozók munkaversenyére is. Ez a hatás természetesen kölcsönösen nyilvánult meg, hiszen a fiataloknak is szükségük volt a tapasztaltabb munkások segítségére.

A szegedi szolgálati helyek közül első helyet a rókusi géptelep fiataljai szerezték meg. Közülük kitűnt *Arokszállási György, Vincze János, Kotormány András* motorszereelő, *Vanyó István* lakatos. A rókusi távközlőszolgálat dolgozói közül *Babuskov Dusan* műszerész és a pályafenntartási főnökség dolgozója, *Henrich Antal* központifűtés-szerelő nyert arany fokozatot.

Sziládi Sándor

Facsemete- és vetőmaggyár a Maros partján

A magyar vetőmagoknak régi jó hírük van a világban. A nemzetközi rangot a termelők vasszorgalmán túl kitűnő éghajlati viszonyaink alapozták meg. Ez az, ami vetőmagjainknak ma is verhetetlenséget biztosít a nemzetközi piacokon, ha betartjuk a korszerű termesztési követelményeket.

A szegedi tájban az újszegedi Haladás Tsz gazdái is felismerték ezeket a lehetőségeket. A Maros-parti 60 holdas facsemete kertészetük mellett az utóbbi években valóságos vetőmaggyárra fejlesztették gazdaságukat. A paprika-, a dinnye- és az uborkamag-félék tömeges előállítását mellett most a tsz új slágere a heterózis paradicsommag előállítása.

Asszonykezeknek való

Két ismert magyar paradicsomfajta, a K 42-es és a K-törpe paradicsomokat házastíják össze. Aprólékos, ügyes, asszonykezeknek való munka ez, de megéri. Egy tenyérben elférő, zseblámpa-élellemmel működő vibrátorral piciny fiolákba gyűjtik a virágport, melyet azután puha laticelldarabkára szórnak, s ezzel a laticelldarabkákkal dörzsölik meg a megtermékenyítendő bibét. Majoros Mihály, a kertészeti kultúra vezetője férfi létere is rendkívül ügyes mozdulatokkal mutatta be ezt a laikusok számára alig elképzelhető munkát. Az így termesztett paradicsommagoknak (nem saját hibá) 250 ezer forint mázsája.

Mi ennek a haszna? — kérdezhetnék sokan. A két kiváló magyar fajta összeházasított jó tulajdonságai közül egy olyan harmadik fajta heterózis születik, mely közepes éghajlati és talajviszonyok mellett is megadja holdanként a 400 mázsányi termést. Ez ma még csaknem háromszorosa a legjobb paradicsomhozamoknak is. A heterózis paradicsom termesztésével nagy területeket és sok munkát lehet megtakarítani.

Uborkacséplés

A heterózis paradicsomtelep közelében 20 holdas uborkatáblát mutatott Fodor István tsz-elnök. Erre is vetőmagszerződése van a gazdaságnak, s valóságos vagyon az, amit az uborkamag termesztés ígér. Mázsánként 8500 forintot biztosítanak a felvásárlók. Ehhez jelentős összegű fajtaszavatossági díjat, fémzárolást is fizetnek. Technikai újdonság itt, hogy az uborkát is majdnem úgy, mint a búzát, kombájnokkal cséplik el. Az elnök derűsen mesélte el, hogy a tavalyi uborkakombájn nem vált be. Elhívták a tervezőjét is. A tervező méltatlankodott, hogy ő nem tökmag csépléséhez, hanem uborkához konstruált gépet. Ugyanis a jól ápoltságú öntéstalajon közepes főzőtők nagyságúakra is megnöttek az uborkák. Most már itt van az új uborkakombájn, mely erősebb, s minden bizonnyal segítségével már napok alatt takaríthatják be a gazdag uborka-magtermést.

Hasonlóképpen leginkább külföldi megrendelésre állítják itt elő a Magyarországi nevelő dinnyemagot is, melynek 13 ezer forint a mázsánkénti felvásárlási ára.

Ezekkel természetesen még korántsem zárul le itt a drága magok cikkliséje. A jól fizetett vetőmagok közé tartozik még a mázsánként 13 ezer 500 forintot jövedelmező cecei fehérpaprika, valamint a pitamim-paprikamag előállítás is. Fodor István szerint a kertmag-termesztésben immár alapkövetelmény a Haladás Tsz-ben a holdankénti átlagos 20 ezer forint feletti évi bevétel.

Törpe almacsemeték

Az utóbbi években óriási fellendülés bontakozott ki a facsemete-kertészek számára is. S ezt is nagyszerűen kihasználják az újszegedi szövetkezeti gazdák. Közös faiskolájukra jellemző, hogy csupán az idei tavaszon mintegy 600 ezer darab magról vetett vadalanypalántát takart ki iskolákba. Ezek nagy többsége már jövőre piacra kerül. Augusztusban több százezer csemetét végzik el az alvó szemzést, melyek egy újabb esztendő után már alkalmassá válnak a telepítésre. A gazdaság mindinkább alkalmazkodik a növekvő minőségi igényekhez is. Korábban almafélékből leginkább a már nem nagyon keresett magas törzűekkel tudtak szolgálni. Ma viszont már kizárólag törpealmacsemeték nevelkednek a kertészetben, melyek alkalmasak a korán gyümölcsöt hozó modern termőkaros erős rendszere, új típusú fák kialakításához. Jelenleg 275 ezer van ebből az almafajtából a gazdaságban. A szegedi járásban is nagyon keresett ösziarackfélékből — vadmagokról keltetve — pedig 87 ezer darabot nevelnek az ügyes szövetkezeti fakertészek.

Rózsaoázis

A tsz másik nagy büszkesége a 20 holdnyi rózsatelep, mely a teljes befejezés után 40 hold területet foglal majd magába. A sok ötlettel, jó ízléssel kialakított parkok, rózsatáblák Bódai Károly dísznövény-technikai rátermettségét dicsérik. Már nem vitás, hogy eléri eredeti célját: A 160-nál is több rózsafajtát magába foglaló rózsaoázis hamarosan Szeged egyik jelentős idegenforgalmi érdekessége lesz.

Azokat a hajdani újszegedi, szőregi kiskertészeket illeti ezekért elsősorban az elismerés, akik nemcsak földjüket, szívüket, büszke önértéküket is behozhatták ide. Közös erejükkel valóságos „gyárat” alkottak. Mindennapi életükkel vált, hogy a nagyüzemi szakmai műveltséget állandóan gyarapítani kell, semmiféle sokmillióes állami hitel sem pótolhatja azt. Munkájukról nemcsak írni jó dolog, hanem azt látni is érdemes.

Csepri József

Igények és feltételek

Középiskoláinkban országsszerte megtörtént, vagy folyik jelenleg is a beiratkozás, az új elsőévesek felvétele. S országsszerte problémát okoz — tanévről tanévre súlyosbodó problémát — a jelentkezések számának gyors növekedése. Ezzel az iskolahálózat fejlesztése alig-alig képes lépést tartani.

A középiskolai végzettség, melynek általánossá tétele a Magyar Szocialista Munkáspárt VIII. kongresszusának tézisei között is helyet kapott, már napjainkban is társadalmi szükségletként jelentkezik. Nemcsak városainkban, hanem a falvakban is egyre több szülő kívánja gyermekét a nyolc osztály elvégzése után középiskolába adni. Szegeden például, ahol 1960–61-ben az általános iskolát végzeteknek csak mintegy 55–60 százaléka kívánt középiskolába iratkozni, addig az 1963–64-es tanévben az általános iskolát végzők közel 70 százaléka jelentkezett. A felvételre jelentkezők számának gyors növekedését mutatja az országos statisztika is. Ebből világosan kitűnik, hogy a középiskolai végzettség általánossá tételének célkitűzését az élet vetette fel. S a társadalom gyors fejlődésével együtt növekvő igények.

Csak hogy bármily nagy összegeket fordított is az elmúlt néhány esztendőben államunk az iskolahálózat fejlesztésére, új tantermek építésére, az igények és igények kielégítését biztosító anyagi dologi körülmények, feltételek között egyre nagyobb feszültség jelentkezik. Kevés a középiskolai tanterem, kevés a középiskolai tanulóterület. Az építési tervek általános túlerőltetése folytán még a tervezett tanteremépítések sem valósultak meg teljes egészében. Az 1963–64-es tanévben országosan a tanulócsoporthoz 1353 új osztállyal bővült. Új tanterem egészében csak 323 épült. Tehát 757 tanulócsoporthoz kellett délutáni oktatással és más szükségmegoldásokkal biztosítani.

Városunkban e tekintetben valamivel jobb a helyzet. Középiskoláink 20 új tanulócsoporthal gyarapodtak ugyan, de a Tisza-parti új gimnázium 16 tanterme részben be tudja majd fogadni ezt a létszámnövekedést. S az egyetem jelenléte folytán nem okoz gondot a tanárrelátottság szükséges fokának biztosítása sem, mely országosan ugyancsak súlyosbodó gondja középiskolai oktatásunknak. Hiszen míg az 1963–64-es tanévben 611 középiskolai tanári állás volt betöltetlen, az új tanévben ez a szám már 742-re emelkedik.

E nehézségek megszüntetésére fokozott erőfeszítéssel, az eddigieknél hatásosabb intézkedésekkel kell törekedniök illetékes hatóságaink-

nak. Feltétlenül gyorsítani kell az iskolai építkezések ütemét, másfelől azonban fontolóra kell vennünk, mit tehetnénk az igények és feltételek összehangolása érdekében. Nincs szó az 1961-es iskolatörvény revíziójáról, arról sem, hogy lemondanánk a VIII. kongresszuson megfogalmazott célkitűzésről. Ezt világosan látniuk kell szülőknél és pedagógusoknak egyaránt.

Visszont az eddiginél föltétlenül nagyobb gondot kell fordítaniok az illetékes oktatási szerveknek arra, hogy a középiskolai továbbtanulásra jelentkező fiatalokat tehetséggel, adottságaikkal a leginkább megfelelő területre irányítsák. Szegeden az új tanévet előkészítő iskolai felvételeknél a jelentkezők egy kisebb hányadát így irányították át más területekre, a továbbtanulás más lehetőségeit jelentő szakiskolákba és iparitanuló-intézetekhez. Olyan aránytalanságok csökkentését is célozzák ezek az intézkedések, melyek városunkban is megvannak a középfokú oktatás különféle formái között. Hiszen ismeretes gimnáziumaink túlerőltetése. Felduzzasztott, 40–45-ös létszámú osztályok, ahol az oktató- és nevelőmunka egyaránt nehézkes, a felnövekvő tanítással járó feladatok, a tanteremhiány, ami miatt az elmúlt tanévben 11 gimnáziumi osztály tanulói délután jártak az óráikra. Ugyanakkor pedig tudott dolog az is, hogy iparitanuló-intézeteink jó néhány szakmában évről évre a felvételi keretnek csak felét-kétharmadát tudják betölteni a kellő érdeklődés, jelentkezések hiánya miatt.

Középfokú oktatásunkban egyre nagyobb szerepe lesz az életre, a termelőmunkára való felkészítésnek. Így kell értelmeznünk a középiskolai végzettség általánossá tételének nagyszerű célkitűzését is. Jelen körülményeink, adottságaink között arra kell törekednünk, hogy gyakorlatilag minden általános iskolát végzett fiatal továbbtanuljon valamilyen, az általános iskolánál magasabb fokú iskolában. Tehát nemcsak gimnáziumokban, vagy középfokú technikumban, szakközépiskolákban, hanem a különféle szakmunkásképző intézetekben is!

Hiszen közoktatási hálózataink fejlesztésének következő fázisában ezeket a ma még nem középfokú oktatást nyújtó szakmunkásképző intézeteket is olyan szakközépiskolákká alakítják majd, amelyek a szakmunkás-bizonyítvány mellett érettségi bizonyítványt is adnak az ott tanuló fiataloknak. A jövő a szakközépiskolai oktatásé, melynek fontosságát és életreteremtését az eddigi eredmények meggyőzően bizonyítják.

PAPP LAJOS

KORSZERŰ gépek termékek

A hazánkban gyártott szima textilárúknak több mint ötven százalékát szállítja a HUNGAROTEX külkereskedelmi vállalat exportra. Ez a szám nemcsak valutát hoz az országnak, hanem kötelezettségeket is ró a vállalatokra és azok dolgozóira egyaránt. A külföldi piac megköveteli a választás lehetőségét, és csak kifogástalan minőségű árut vesz át.

Nehezebb dolguk van azoknak, akik régi, 50–60 éves elavult gépekkel dolgoznak. S a feladat talán egyszerűbb ott, ahová már felszerelték az új, korszerű gépeket. Ezeken lehet igazán jó minőségű, korszerű termékeket készíteni.

A Pamutnyomóipari Vállalat szegedi textilművek gyáregységében most alakul, formálódik az élet. A szövőde napjainkban épült fel, gépparkját szerelik. S ezzel egy időben hajlítják végre a fonóda rekonstrukcióját.

Új vállalat, új, korszerű gépekkel. Ezek közül nézzünk néhányat.

A fonodában

A fonodában sorolják az új gépek özönét: a nagyteljesítményű kártológép fátolprese, az angol gyártmányú nyújtó és előfonógép, a PK-211-es gyűrűfonó nyújtóműve, a vándorpihe lefűvő és elszívóberendezés, a kártológép, a nyújtó és előfonógépeknek használt nagy átmérőjű szalaggyűjtő kannák...

Valamennyi megkönnyíti a gépkezelők munkáját, gyorsítja a munkatermelékenységet, javítja a fonál minőségét.

Az angol nyújtógép szállítási sebessége például ötször, hatszor magasabb, mint a Magyarországon használt nyújtógépek sebessége. Tehát ugyanannyi idő alatt ötször, hatszor nagyobb mennyiségű nyújtott szalag gyártására képes. A gépen dolgozó munkáját is könnyíti, mivel tökéletesen záró alsó és felső elszívóberendezéssel rendelkezik.

De vehetjük példának a kártológép és a nyújtó és előfonógépeknek használt na-

gyobb átmérőjű kannákat. Ezekbe kétszer annyi fonál fér — régen 5 kilo, most 10 kilo — mint a régen használt gyűjtőkannákba. Ezzel jelentősen csökkentették a kannacserék számát, ami minőség javulást is eredményezett.

Az angol gyártmányú előfonó gép négyszer-ötször nagyobb súlyú előfonóalcsévet készít. Ennek haszna a gyűrűfonóban jelentkezik, ahol egy dolgozó 25 százalékkal több orsófejet tud kiszolgálni. Az így készült fonál minőségileg is sokkal jobb, egyenletesebb.

A pamutlőkészítőben

A szövődebe kerülő vetülék és láncfonalak előkészítésére is érkeztek új, korszerű gépek a textilművekbe.

Az M-150-es típusú szövőtel lánccsévélő szállítási sebessége duplája — 800 méter percenként — az eddigi használt lánccsévélő gépekének. Két kilogrammos keresztcsévek készítésére alkalmas, míg a korábbi gépeken csak egy kilo körüli csévéket tudtak készíteni. A szállító munkát nagymértékben megkönnyíti azzal, hogy hüvelykihordó szállítószalaggal rendelkezik. A Schlaffhorst teljes automata vetülékcsevélő gép szállítási sebessége 7–800 méter percenként. (Az eddigi használt gépeké 220–240.) Mindemellett jobban kíméli a vetülékfonalat, mint a korábbi gépek. Ezt a tulajdonságát a feszültség kiegyenlítő szerkezetének köszönheti, amely automatikusan biztosítja a fonál állandó egyenlő feszességét. A gép minden munkafázist automatikusan végez, ki- szolgálójának csupán egy feladat marad: szakadásakor összekötni a fonalat.

A Hippert frező gépről szinte oldalalról lehetne beszélni. A régi frező gépek maximális sebessége 35 méter volt percenként. A Hippert frező gép 60–80 métert tesz meg ugyanennyi idő alatt. Szinte minden munkafázist automatikusan végez. Két szerkezetéről érdemes különösen beszélni. Az egyik a Shirley í-

teknő, amely önműködően biztosítja az iránygép közel állandó összetételét és állandó szintjét. A másik a Mahló automatikus nedvességmérő és szabályozó, amely a fonál előírt nedvességtartalmát szabályozza. Ez a munkafázis eddig kizárólag az írező szubjektív megítélésére — tapintására — volt bízva. A Mahló-szerkezet amennyiben túl nedves az anyag, lelassítja a gépet, ha túl száraz a fonál, akkor felgyorsítja az egész berendezést.

A szövődeben

A fonodai és előkészítő gépek segítségével gyártott jobb minőségű fonál a szövődebe kerül, az ugyancsak új típusú kínai automata szövőgépekre.

Ha a magyarországi gépparkhoz, a meglévő szövődei gépekhez viszonyítjuk a kínai automata szövőgépeket, akkor megállapítható, hogy messzeemenően korszerűbb ezeknél. Kimondottan jó konstrukció: egyszerű, üzembiztos és termelékeny. És mind e tulajdonságai mellé kell sorolnunk azt is, hogy kedvező beszerzési áron jutott hozzá textiliparunk. A régi típusú szövőgépeken — például Roscher — 6–8 kezelést tudta ellátni egy szövővő. A gyakorlati jó szövő egy tartóltó segítségével 20 gépet is ki tud szolgálni, kínai automatákból. Termelékenysége is magasabb ennek a géptípusnak.

A készáru a tisztítóban a nyírógépre kerül. A Menschner-féle nyírógép nonstop (nem megállni!) jellegű szerkezet. A régi nyírógépen a varratok beérkezésekor a gépkezelő kézzel emelte ki a késeket, hogy azok ne tegyenek kárt az anyagban. Az új gép teljes sebességgel — 50–60 méterrel percenként — önműködően végzi el ezt a munkát.

Az új korszerű gépek könnyítik az ember munkáját, emelik a munka termelékenységét és minőségi javulást eredményeznek a készárukban.

Méry Eva

Ötvenhét új kutatási eredmény a mezőgazdaságnak

Gép a hagyományok mechanizálására

A mezőgazdasági kutatóintézetek az utóbbi egy évben 57 új termelési és üzem-szervezési módszert dolgoztak ki a gyakorlat részére. Az új kutatási eredmények, amelyek nagy részét többévi tudományos munka és kísérlet előzte meg, a nagyüzemi gazdálkodás csaknem valamennyi területén fontos problémákat oldanak meg.

Az új növénytermesztési eljárások többsége a talaj termékenységének fokozását és az öntözéses gazdálkodás fejlesztését szolgálja. Az Öntözési és Rizstermesztési Kutató Intézet kísérleti és számítási alapján most már

széles körben lehet alkalmazni az öntözőcsatornák műanyagfóliás beélelését, ami tekintélyes vízmegtakarítást jelent a gazdaságoknak. Sok „újdonságot” kaptak a tudománytörő kertészeti üzemek is. A Szőlészeti Kutató Intézetben megoldották, hogyan lehet állandó vezeték segítségével, az eddigieknél kevesebb munkával és munkaerővel permetezni a hegyvidéki szőlőket. Elkészült egy óránként 1000 liter bort palackozó automatikus berendezés is. A kertészeti és szőlészeti főiskolán olyan új szállítóeszközök

keletkeztek, amelyek a nagyméretű üvegházakban könnyítik meg a belső anyagmozgatást. A Dél-alföldi Mezőgazdasági Kísérleti Intézetben az egyik legnehezebb kertészeti munka, a hagyományok mechanizálására készítették nagy teljesítményű gépet. Az Állattenyésztési Kutató Intézetben pontosan megállapították, hogyan hat a takarmány és az ivóvíz hőmérséklete a hizlalási eredményre, a Kísérleti Intézetben pedig a fiatal pontyok részére állítottak össze újfajta ivadéktápot.